

Sammendrag høringsdokument reiselivsstrategi for Innlandet 2025-2030.

1. Status, muligheter og utfordringer

Innlandet fylkeskommune har i en felles prosess med næringsaktører, representanter for kommunene og andre interessenter, utviklet en helhetlig reiselivsstrategi for å styrke verdiskaping, konkurransekraft og lokalsamfunnsutvikling i fylket.

Reiselivsnæringen i Innlandet omsatte for 12,1 milliarder kroner i 2023 og sysselsatte ca. 10 400 personer, tilsvarende 9 % av fylkets arbeidsplasser. Verdiskapingen var 4,8 milliarder kroner, med Lillehammer-, Hamar- og Sør-Østerdalen-regionene som de største reiselivsregionene.

Innlandet har Norges største andel fritidsboliger, som står for 2/3 av gjestedøgnene i fylket. Kommersiell overnatting (hotell, camping) og Airbnb utgjør kun 30 %. Det er en nedgang i kommersielle gjestedøgn siden 2016, mens Airbnb har hatt sterk vekst. Antall utenlandske hotellgjestedøgn har ikke gjenopprettet nivået fra før pandemien.

Tilreisendes klimautslipp varierer sterkt, med lavest utslipp fra norske og nordiske gjester. Flybaserte langdistansegjester har høyt CO₂-avtrykk, og strategien vektlegger økt forbruk per gjest fremfor volumvekst i segmenter med høye utslipp.

Styrker:

- Etablert reiselivsnæring med høy lønnsomhet og noen sterke merkevarer.
- Stor andel fritidsboliger som gir potensiale for økt bruk og verdiskaping.
- Velfungerende infrastruktur for vinterturisme og store arrangementer.
- Nærhet til store nasjonale og internasjonale markeder.

Utfordringer:

- Synkende antall kommersielle gjestedøgn og lavt forbruk av kommersielle tjenester og produkter blant brukere av fritidsboligene.
- Lav internasjonal synlighet og sterk avhengighet av det norske markedet.
- Transportutfordringer, særlig helt frem til opplevelsene utenfor sentrale trafikknutepunkt.
- Fragmentert organisering av reiselivsnæringen og mangel på koordinering i løsning av fellesoppgaver.

For å møte disse utfordringene og bygge videre på styrkene, vektlegger strategien en helhetlig utvikling av reiselivsnæringen hvor samhandling i et bredt anlagt partnerskap blir vektlagt.

2. Mål og strategier

Hovedmål og delmål 2030

Utvikling av reiselivsnæringen i Innlandet er avhengig av (1) Frekvens på bruk og forbruk generert av de som benytter fritidsboligen i fylket, (2) Hvor stor andel av forventet vekst fra de internasjonale markedene Innlandet vil ta og ikke minst (3) Nordmenns valg av feriedestinasjoner og leverandører i Innlandet i årene som kommer. Det er beskrevet tre ulike scenarier for vekst i reiselivsnæringen i Innlandet mot 2030. En anbefaler vekstmål som beskrevet i Scenario 2 – middels vekst.

Hovedmålet for utvikling av reiselivsnæringen i Innlandet er at verdiskapingen i bedrifter innenfor de fem bransjene overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling i 2030 skal være 6,5 milliarder kroner. Dette representerer en verdiskapingsvekst på 1,7 milliarder kroner sammenlignet med 2023 (35,2 %). Målet er realistisk og kan nås innenfor rammene av en bærekraftig utvikling av reiselivsnæringen i Innlandet.

Delmål for utvikling av reiselivsnæringen i Innlandet er en vekst i antall sysselsatte i næringen fra 10 400 personer i 2023 til 12 300 sysselsatte i 2030 (18 %) hvorav veksten først og fremst skal komme i helårsarbeidsplasser.

Strategiske prioriteringer

Hovedstrategien for utvikling av reiselivsnæringen i Innlandet i perioden 2026-28 er å prioritere ressurser til bearbeiding av internasjonale markeder gjennom eksportrettede tiltak, samt utvikling av nye sesonger og attraksjoner. Delstrategi er å forbedre tilgjengeligheten til opplevelsene, styrke den digitale kompetansen og effektivisere løsningen av fellesoppgaver. De strategiske prioriteringene er som følger:

- **Øke kommersielle overnattinger** ved å utvikle helårsprodukter og styrke hotell- og campingnæringen.
- **Økt forbruket per gjest** gjennom høyere forbruk på opplevelser, aktiviteter og servering.
- **Styrke andelen av internasjonale gjester** gjennom flere tilrettelagte produkter målrettet markedsføring og partnerskap med internasjonale aktører.
- **Utvikle nye sesonger** for å skape helårsaktivitet, flere helårsarbeidsplasser og for å skape en jevnere flyt i etterspørselen.
- **Forbedre tilgjengelighet, logistikk infrastruktur** for effektiv transport til og på de ulike reisemålene, helt frem til opplevelsene.
- **Sikre bærekraftig utvikling** med gjennomføring av tålegrenseanalyser, ved å stille krav til alle utviklingsprosjekter og økt bevissthet rundt forvaltning av natur- og kulturressurser, samt sammenhengen mellom reiselivsutvikling og lokalsamfunnsutvikling

3. Innsatsområder

For å nå målsettingen skal tiltak innenfor åtte hovedinnsatsområder gjennomføres:

4. Budsjett

Den foreløpige kostnadsrammen for innsatsområdene er 53 millioner kroner for perioden 2026-2028. Det vil bli utarbeidet detaljerte kostnadsbudsjetter og en finansieringsplan for hvert av innsatsområdene, med mål om å skape langsiktige verdier for reiselivet i Innlandet.

1. Reiselivsstrategien for Innlandet 2030 setter en tydelig retning for å styrke verdiskaping, sysselsetting og bærekraft i næringen. Ved å styrke kommersielle overnattinger, øke forbruket fra deltids-innbyggerne og brukere av fritidsboliger, satse på internasjonalisering og bedre transport, skal strategien bidra til et mer robust, konkurransedyktig og **Internasjonalisering og eksport**

Det etableres et program som inneholder produktutvikling, tilpassing av produkter og distribusjon av disse i prioriterte internasjonale markeder. I tillegg inneholder programmet kompetansetiltak innen eksportmodenhet, studieturer til markeder for inspirasjon og ny kunnskap, samt tilrettelegging for besøk fra distributører og agenter i Innlandet. Det skal også utvikles en løsning for hvilken profil som benyttes i internasjonaliseringstiltak. Både lokalmatsatsinga og tiltak for å tiltrekke eller utvikle arrangementer i fylket, hører naturlig hjemme i programmet. Det forutsettes at næringen og visit-selskapene vil initiere programmet og organisere gjennomføring av dette støttet av offentlige midler. Programmet utformes slik at en kan dra nytte av Regjeringens eksportsatsing hvor reiseliv er en av de prioriterte næringene. Programmet gjennomføres i en 3 + 2 års periode, 2026-28 og 2029-30. Siste periode (2029-30) justeres etter en underveisevaluering i 2028.

2. Økt bruk av fritidsboliger

Det skal tilrettelegges for at både deltidsinnbyggerne og andre skal bruke fritidsboligene mere og ha økt forbruk på kommersielle tjenester og produkter ved opphold i Innlandet. En vil fokusere innsatsen på tjenester som servering, aktiviteter/opplevelser, handel og kulturtilbud. Innsatsområdet kan inneholde alt fra forbedret informasjon om tilgjengelige tilbud til vurdering av ulike incitamenter for de som vil leie ut egen fritidsbolig. Som første steg skal det gjennomføres to enkle kartlegginger – (1) Fritidsboligeierne – hva som skal til for økt bruk og økt forbruk ifm bruk og (2) Markedet for leie av fritidsboliger, størrelse og hvilke tilbud som etterspørres. Gjennomgående vil en gjøre det enklere og mer fristende for brukere av fritidsboligene i Innlandet å benytte seg av lokale tilbud, gjennom god informasjon, samarbeid og smarte løsninger. Både lokalmatsatsinga og tiltak for å tiltrekke eller utvikle arrangementer i fylket, hører naturlig hjemme i innsatsområdet. Enkelte tiltak er testet ut med mindre hell tidligere, det kan være at noen av disse skal vurderes igjen. Innsatsområdet gjennomføres i perioden 2026-28.

3. Kompetanseutvikling og rekruttering

Gjennom en kompetanse-kartlegging skal det utformes et eget kompetanse-program for reiselivsnæringen i Innlandet. En antar at heving av den digitale kompetansen inkludert tema som grunnleggende digital forståelse, salg- og markedsføring, digitale booking- og betalingsløsninger, bruk av data og analyser og bruk av kunstig intelligens, vil være en sentral del av programmet. Programmet

skal ikke bare sikre at reiselivsaktørene i Innlandet holder tritt med digital utvikling, men også styrke konkurransekraften for næringen i fylket. I gjennomføring av programmet legges det vekt på en kombinasjon av digitale kurs, fysiske samlinger og webinarer. Programmet skal være modulbasert, slik at ulike bedrifter kan velge etter behov og med et praktisk og operativt fokus. En vil vurdere samarbeid med fagmiljøer for gjennomføring av programmet. I tillegg kommer tiltak for rekruttering av arbeidskraft til reiselivsnæringen i fylket. Programmet gjennomføres i 2026-28.

4. Tålegrenseanalyser

Tålegrenseanalyser gir et bredt kunnskaps- grunnlag som gjør det mulig å forutse og unngå slitasjer og uønskede konsekvenser av vekst i reiselivsnæringen. Det skal gjennomføres tålegrenseanalyser for reisemål i Innlandet for å dokumentere hvor stor belastning et område tåler før det går utover miljøet, lokalbefolkningen eller den totale reiselivsopplevelsen. Dette er særlig viktig i områder med sårbar natur, kulturelle verdier og et fremtidig økende besøkspress. Analysen ser på områder som «Økologisk tålegrense» med hovedspørsmål som hvor mange besøkende et naturområde kan tåle før det oppstår skade på vegetasjon, dyreliv, vannkvalitet og landskap. Videre «Sosial tålegrense» med spørsmål som hvor mange turister et område kan før det går utover lokalbefolkningens trivsel og hverdagsliv. Dessuten «Økonomisk tålegrense» som undersøker om reiselivet er økonomisk bærekraftig, eller fører det til kortsiktig fortetting av gjester som ikke gir langsiktige verdier. Sist, men ikke minst undersøkes «Infrastrukturens tålegrense» eksemplifisert som om det er nok parkeringsplasser, kollektivtransport, toaletter og overnattingsmuligheter til å håndtere forventet fremtidig økning av besøkende. Tålegrenseanalyser benyttes ofte som et kunnskapsgrunnlag for utvikling og gjennomføring av besøksstrategier. Analysene gjennomføres på inntil tre reisemål i fylket i 2026-27.

5. Effektivisering av fellesoppgaver

For å styrke reiselivsnæringen i Innlandet, bør visit-selskapene utnytte ressurser mer effektivt gjennom styrket samarbeid og koordinering. Mange oppgaver løses i dag i hvert av selskapene, men kan gi større effekt når de koordineres på tvers av regioner. Formålet med dette innsatsområdet er en mer effektiv utnyttelse av ressurser, kompetanse og kapasitet på tvers av visit-selskapene i Innlandet. Områdene som her berøres kan være alt fra felles markedsføring og profilering, bruk av felles digitale plattformer og bookingløsninger, kunnskapsdeling og kompetanseheving, utvikling av spesialistfunksjoner, koordinert arbeide med «Merket for Bærekraftige reisemål», arbeid med transport og logistikk-løsninger, koordinert analyse og statistikkarbeid og koordinert arbeid med utvikling av arrangementer og attraksjoner. Også innen administrative- og driftsmessige oppgaver ligger det et effektiviseringspotensial gjennom styrket samarbeid mellom visit-selskapene i Innlandet. Arbeidet starter opp i 2026 og en legger til grunn at resultater og effekter allerede kan konkretiseres i 2027-28.

6. Transport helt frem til opplevelsene

Å finne løsninger for felles transport helt frem til opplevelsene rundt om i fylket, er et viktig innsatsområde for å gjøre Innlandet mer tilgjengelig, bærekraftig og attraktivt for besøkende. Dette innsatsområdet fokuserer på å forbedre koblingen mellom kollektiv-transport, bærekraftige mobilitetsløsninger og reiselivsprodukter, slik at tilreisende enkelt kan reise mest mulig miljøvennlig og effektivt helt frem til opplevelsene og der de skal oppholde seg i Innlandet. Fra andre fylker erfarer en

at det er mulig å se sammenhengende behov mellom lokalbefolkningens og de tilreisendes transportbehov. Dette vil en se nærmere på i dette tiltaket. En vil også utrede muligheter for tilrettelegging for bil- og sykkeldeling, sesongtilpassende transporttilbud og noen helårsløsninger. Det er sannsynlig at en i arbeid med dette innsatsområdet vil identifisere 2-3 piloter og fokusert arbeide med disse for å få resultater og effekter, samt høste erfaringer og overføringsverdi for løsning av andre transportutfordringer i fylket. Hovedtiltaket eller innsatsområdet gjennomføres i 2026-28.

7. Etablering av reisemålsledelse

Etablering av Reisemålsledelse i kommuner/regioner rundt i fylket vil gi Innlandet en mer profesjonell, bærekraftig og koordinert utvikling av reiselivet. Etablering av en Reisemålsledelse representerer en mer organisert utvikling av det lokale/regionale reiselivet der offentlige myndigheter, reiselivsnæringen, frivilligheten eller andre interessenter på de ulike reisemålene og visit-selskapene samarbeider systematisk for å styre og utvikle aktuelle reisemål. I noen kommuner og regioner i Innlandet er Reisemålsledelsen allerede etablert. Gjennom dette innsatsområdet vil en legge til rette for at alle kommuner/regioner som prioriterer utvikling av reiselivsnæringen får på plass en Reisemålsledelse. Dette vil en gjøre ved å bistå med råd i forhold til sammensetning av Reisemålsledelse, mandat og hvilke hovedoppgaver det vil være naturlig å fokusere på. Det overordnede formålet ved å samle aktører i en lokal/regional Reisemålsledelse er å styrke kommunen eller regionen sin posisjon som et attraktivt og ansvarlig reisemål. Noe som på sikt vil gi Innlandet både økonomiske, miljømessige og sosiale gevinster i årene som kommer. Innsatsen gjennomføres i 2026-27.

8. Utvikling av nye sesonger

For å skape et mer lønnsomt reiseliv i Innlandet, er det viktig å utvikle og styrke reiselivsaktivitetene utenfor høysesongene. Dette betyr både å forlenge eksisterende sesonger samt å bygge opp helt nye sesonger som bidrar til at reisemålene rundt om i fylket tiltrekker besøkende året rundt. Sesongutvikling kan bidra til å jevne ut turiststrømmene, øke inntjeningen for reiselivsaktører og gi en mer stabil sysselsetting i næringen. Innsatsområdet inneholder tiltak både innenfor produkt- og attraksjonsutvikling, kompetanseutvikling, studieturer og markedsaktiviteter. I tillegg vil opparbeidelse av transport-tilbud og annen nødvendig infrastruktur være en del av innsatsområdet. Både lokalmatsatsinga og tiltak for å tiltrekke eller utvikle arrangementer i fylket, hører naturlig hjemme i programmet En erfarer at ved opparbeidelse av nye sesonger og sesongforlengelse andre steder i Norge, er det uten unntak slik at produktet eller det lokale tilbudet må utvikles innen markedet reagerer og gjestene kommer. Det betyr at nye produkter og attraksjoner må tåle perioder med omsetning som ikke dekker kostnadene, og innsatsområdet vil ta hensyn til dette. Innsatsområdet gjennomføres i en 3 + 2 års periode, 2026-28 og 2029-30. Siste periode justeres etter en underveis-evaluering i 2028.

helårlig reiselivstilbud. I et bredt sammensatt partnerskap vil gjennomføring av strategien sikre at reiselivet i Innlandet i 2030 er en attraktiv og konkurransedyktig næring som styrker lokalsamfunnene i Innlandet.